

Z ŻYCIA PTB POLISH BOTANICAL SOCIETY NEWS

55 LAT ODDZIAŁU LUBELSKIEGO POLSKIEGO TOWARZYSTWA BOTANICZNEGO (1945–2000)

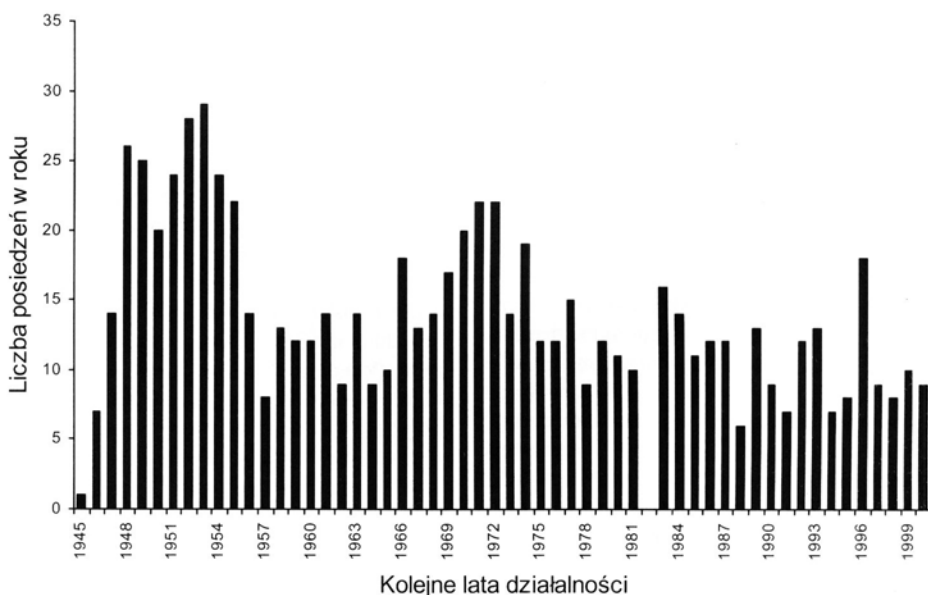
55th anniversary of the Polish Botanical Society,
Lublin Section (1945–2000)

Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Botanicznego, rówieśnik Wydziału Przyrodniczego, przekształconego następnie w Wydział Matematyczno-Przyrodniczy, obecnie – Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, ma już 55 lat. Jak czytamy w zachowanym protokole nr 1 z dnia 12 grudnia 1945 roku, „na zebraniu stawilo się 29 osób, zapisanych jako członków Towarzystwa Botanicznego, oddziału w Lublinie”. U progu 56. roku działalności Oddział liczy 105 członków. W tej liczbie jest 101 członków zwyczajnych (łącznie z 7 zagranicznymi), trzech nadzwyczajnych oraz jeden honorowy. Członkiem honorowym jest od 1995 roku Prof. dr hab. Tadeusz Baszyński, emerytowany kierownik Zakładu Fizjologii Roślin UMCS, w roku akademickim 1981/1982 rektor tej uczelni, w 1998 roku wyróżniony godnością doktora *honoris causa* UMCS.

Oddział Lubelski jest aktualnie na szóstym miejscu pod względem liczebności wśród 15 oddziałów krajowych – po Oddziałach: Warszawskim, Poznańskim, Krakowskim, Wrocławskim i Łódzkim. Od chwili powstania w szeregach Oddziału było łącznie co najmniej 217 członków. Działalność botaników lubelskich zaznaczyła się nie tylko w środowisku naukowym Lublina, ale i na arenie ogólnopolskiej, m.in. poprzez udział w pracach Zarządu Głównego PTB, redakcji czasopism botanicznych oraz komitetów naukowych PAN, jak też organizację szeregu zjazdów i konferencji, w tym czterech Ogólnopolskich Zjazdów Towarzystwa w latach: 1946 (20. Zjazd), 1954 (28. Zjazd), 1964 (37. Zjazd) i 1980 (45. Zjazd).

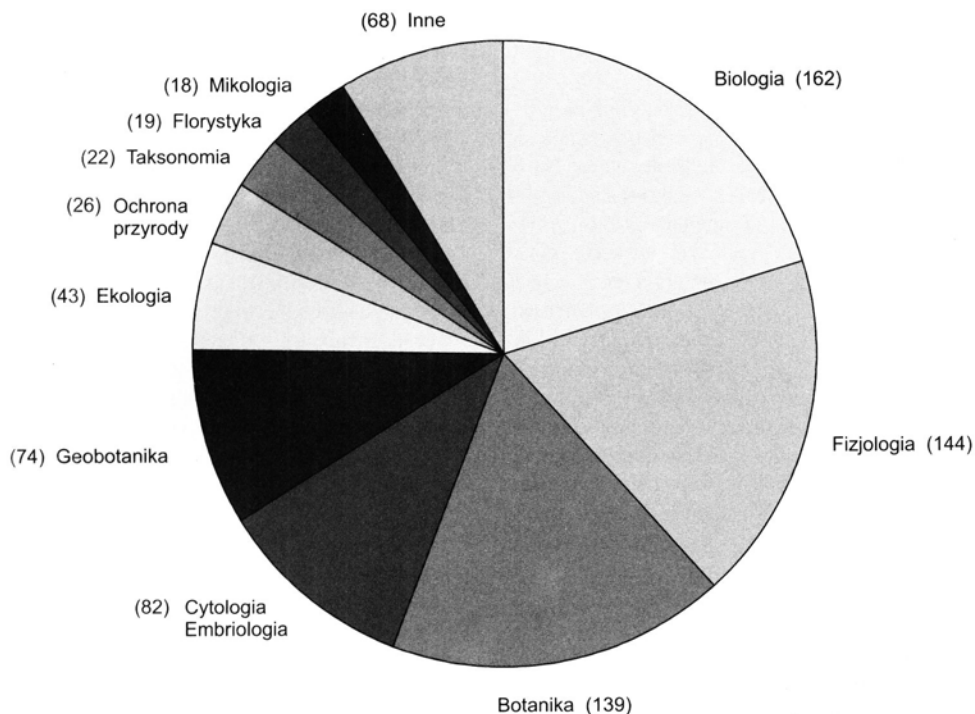
W ciągu 55 lat działalności PTB w Lublinie odbyło się 776 posiedzeń, w trakcie których wygłoszono 762 referaty; 19 spotkań było poświęconych dyskusjom nad aktualnymi problemami naukowymi lub nad bieżącą działalnością i historią Towarzystwa. Zorganizowano ponadto 20 pokazów filmów i fotografii, a także specjalistycznego sprzętu. Największą aktywność naukową członkowie Oddziału przejawiali w latach 1948–1955, z maksimum – 29 posiedzeń – w 1953 roku (Ryc. 1).

Dotychczas na posiedzeniach Oddziału wystąpiło 342 referentów, w tym aż 233 (czyli niemal 70%) zaprezentowało tylko jeden referat lub jego część. Równocześnie 16 referentów występowało 10 lub więcej

Ryc. 1. Spotkania Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Botanicznego w latach 1945–2000.

Fig. 1. Meetings of the Polish Botanical Society, Lublin Section, in years 1945–2000.

Ryc. 2. Problematyka posiedzeń naukowych Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Botanicznego w latach 1945–2000; opracowano na podstawie 797 tematów referatów, dyskusji i projekcji.

Fig. 2. The problems handled in the papers, discussions and projections during the meetings of the Polish Botanical Society, Lublin Section, in years 1945–2000; elaborated on the basis of 797 topics.

razy. Liderem tego rankingu (45 referatów) jest Prof. Dominik Fijałkowski, emerytowany kierownik Zakładu Systematyki i Geografii Roślin UMCS, wieloletni przewodniczący komisji popularyzacji wiedzy botanicznej Oddziału Lubelskiego, a w latach 1974–1977 również przewodniczący komisji upowszechniania wiedzy botanicznej Zarządu Głównego PTB. Oddział gościł na swoich posiedzeniach wielu wybitnych botaników oraz przedstawicieli innych dziedzin z różnych ośrodków naukowych w kraju. Byli to m.in. Profesorowie: Kazimierz Demel, Waclaw Gajewski, Franciszek Górski, Zygmunt Hejnowicz, Bolesław Hryniewicz, Alfred Jahn, Leon Koj, Aniela Kozłowska, Władysław Kunicki-Goldfinger, Leszek Kuźnicki, Anna Medwecka-Kornaś, Jakub Mowszowicz, Zdzisław Raabe, Włodzimierz Sedlak, Witold Sławiński, Konstanty Strawiński, Piotr Strebeyko, Władysław Szafer.

Na posiedzeniach Oddziału Lubelskiego PTB wystąpiło również ponad 60 referentów zagranicznych z 17 krajów: Armenii, Belgii, Czech, Finlandii,

Francji, Holandii, Indii, Kanady, Niemiec, Rosji, Rumunii, Słowacji, Szwajcarii, Ukrainy, USA, Wielkiej Brytanii i Włoch.

Problematykę referatów, dyskusji naukowych i projekcji, zawartą – z pewnymi uproszczeniami – w 11 kategoriach, przedstawia Rycina 2. W pierwszych kilkunastu latach na posiedzeniach dominowały zagadnienia ogólnobiologiczne wykraczające poza najszerszą rozumianą botanikę oraz tematyka z pogranicza różnych dziedzin badawczych, realizowana dzięki współpracy z innymi organizacjami naukowymi. Ponadto odbywało się wówczas wiele dyskusji na określone tematy naukowe oraz nad działalnością Towarzystwa, a także spotkań poświęconych przeglądowi literatury lub recenzjom nowych publikacji. Ponad połowa wszystkich referatów dotyczących zagadnień ogólnobiologicznych i co najmniej 3/4 wystąpień z innych dziedzin nauki przypada właśnie na ten pierwszy okres działalności PTB w Lublinie. Jednakże już wówczas wyraźnie zaznaczyła się obecność fizjologii roślin i geobotaniki, co było związane z działal-

nością wieloletniego przewodniczącego Oddziału – Prof. Adama Paszewskiego oraz Profesorów Józefa Motyki i Władysława Matuszkiewicza.

W latach 60. oprócz zagadnień ogólnobiologicznych i fizjologii roślin coraz częściej przewijała się problematyka cytologiczna i embriologiczna. Natomiast w następnej dekadzie na posiedzeniach Oddziału dominowały fizjologia (z elementami biofizyki) i cytologia z embriologią. Uwidocznili się także udział botaniki pszczelarskiej, a obok tematyki geobotanicznej i ochroniarskiej wyodrębniła się problematyka ekologiczna. W ostatnich 20 latach wiodącymi kierunkami są nadal cytologia z embriologią i fizjologia roślin, które zamieniły się tylko miejscami: stale obecne są także geobotanika i ochrona przyrody, ekologia, botanika pszczelarska i mikologia. Analizując protokoły z posiedzeń naukowych, można dostrzec jednakże pewną prawidłowość: problematyka wystąpień w kolejnych kadencjach jest związana przede wszystkim z dyscypliną reprezentowaną przez przewodniczącego Oddziału, który zwykle mobilizuje swoich współpracowników i reprezentantów dziedzin pokrewnych do wystąpień na spotkaniach PTB.

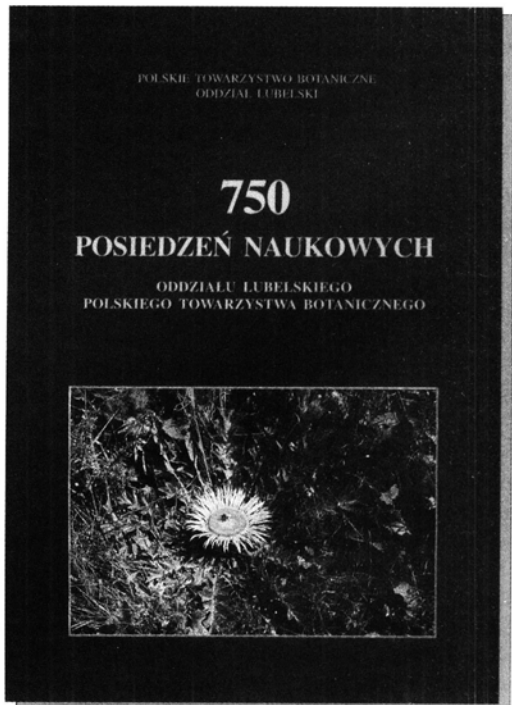
W 55-letniej działalności Oddział Lubelski PTB organizował wspólne posiedzenia z 21 towarzystwami naukowymi oraz studenckimi kołami naukowymi biologów i geografów, a także Akademickim Klubem Ochrony Przyrody (AKOP). Pierwsze miejsce we współpracy z PTB zajmuje Towarzystwo Naukowe Przyrodników im. Kopernika (52 spotkania), kolejne zaś Polskie Towarzystwo Geograficzne (24 spotkania), Polskie Towarzystwo Biochemiczne (17 spotkań), Polskie Towarzystwo Gleboznawcze (11 spotkań) i Polskie Towarzystwo Zoologiczne (10 posiedzeń). Pozostałe stowarzyszenia miały mniej niż 10 spotkań wspólnych z Oddziałem Lubelskim PTB, przy czym aż 9 z nich tylko po jednym. W analizowanym okresie nieco więcej niż jedna piąta posiedzeń odbyła się wspólnie z innymi organizacjami naukowymi.

Dokładna liczba uczestników wszystkich dotychczasowych posiedzeń naukowych Oddziału Lubelskiego PTB jest dzisiaj trudna do ustalenia, nie zachowały się bowiem listy obecności z lat 1945–1969, a niektóre protokoły nie zawierają danych na temat frekwencji. Jednakże udokumentowana liczba uczestników 745 spotkań przekracza 18,6 tysięcy. Największą liczbę słuchaczy (około 500 osób) zgromadził w dniu 8.02.1952 roku Prof. Muszyński z Łodzi, który przedstawił referat pt. *Narkotyki pochodzenia roślinnego i narkomania*".

55-lecie powstania Oddziału botanicy lubelskiej uczcili na uroczystym 777. posiedzeniu w dniu 15

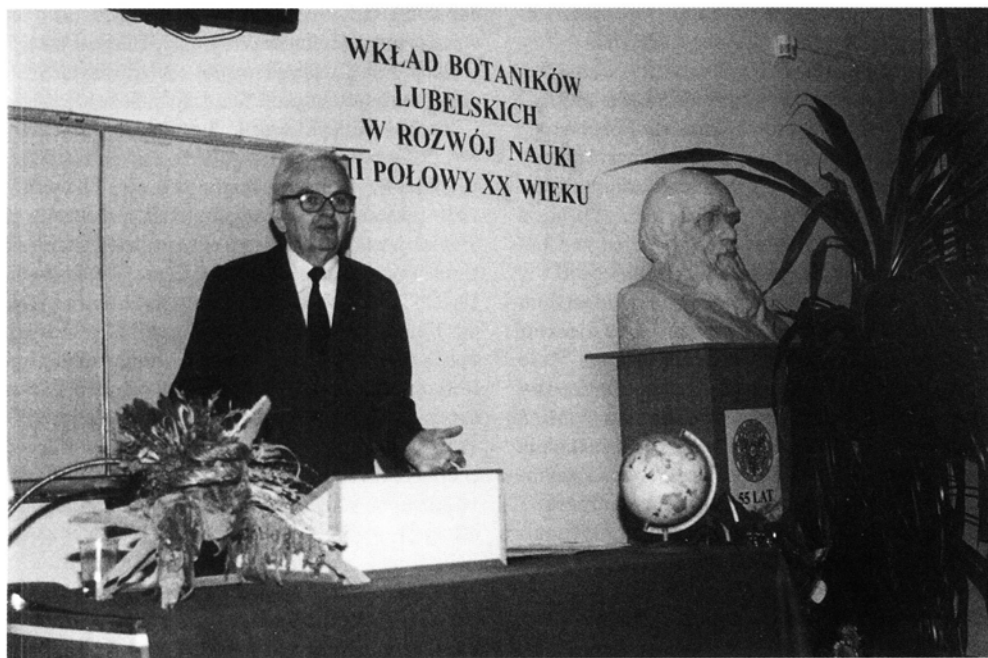
grudnia 2000 roku, połączonym z Sesją Naukową pod hasłem: „*Wkład botaników lubelskich w rozwój nauki II połowy XX wieku*”. Jubileusz zgromadził liczne grono członków PTB, przedstawicieli władz UMCS, Akademii Rolniczej i Akademii Medycznej w Lublinie, reprezentantów innych towarzystw naukowych oraz mediów. Ze smutkiem należy skonstatować, że tylko władze naczelne PTB, chociaż zaproszone w stosownym czasie, zbyły milczeniem jubileusz jednego z prężniej działających oddziałów w kraju. W części oficjalnej spotkania, oprócz referatu poświęconego historii Oddziału Lubelskiego (dr hab. Bożenna Czarnecka, prof. UMCS), wystąpień zaproszonych Gości i odczytania adresów gratulacyjnych, nastąpiło przekazanie zebraniem wydawnictwa jubileuszowego pt. „*750 posiedzeń naukowych Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Botanicznego*” (Fot. 1).

W trakcie sesji naukowej wygłoszono 12 referatów prezentujących dorobek badaczy z ośrodka lubelskiego w różnych dziedzinach botaniki – poczynając od fizjologii roślin (prof. dr hab. Tadeusz Baszyński (Fot. 2), dr hab. Edward Borowski, prof. AR), cytolo-

Fot. 1. Okładka jubileuszowego wydawnictwa.

Phot. 1. Cover of jubilee publication.

Fot. 2. Prof. dr hab. Tadeusz Baszyński – członek Honorowy PTB podczas Sesji Naukowej „Wkład botaników lubelskich w rozwój nauki II połowy XX wieku” (fot. M. Kucharczyk).

Phot. 2. Prof. dr hab. Tadeusz Baszyński, honorary member of the Polish Botanical Society, during academic session „Lublin botanists contribution to science development in the second half of the XX century” (phot. M. Kucharczyk).

gii, embriologii i biologii roślin (prof. dr hab. Renata Śnieżko, prof. dr hab. Józef Bednara), poprzez botanikę pszczelarską (dr hab. Elżbieta Weryszko-Chmielewska, prof. AR) i farmaceutyczną (prof. dr hab. Tadeusz Krzaczek), briologię i paleobotanikę (prof. dr hab. Kazimierz Karczmarsz), lichenologię (prof. dr hab. Jan Bystrek) i mikologię (dr hab. Wiesław Mułenko), po wkład botaników lubelskich w rozwój systemu ochrony przyrody w regionie (prof. dr hab. Dominik Fijałkowski) i ich udział w badaniach geobotanicznych poza granicami kraju (prof. dr hab. Florian Świąś). Sesji naukowej towarzyszyło otwarcie – czynnej do końca 2000 roku – wystawy wydawnictw książkowych, monograficznych i kartograficznych członków Oddziału Lubelskiego PTB, zorganizowanej przez dr Hannę Wójciak.

Z okazji jubileuszu godzi się przypomnieć sylwetki zmarłych botaników – profesorów UMCS oraz wywodzących się z niego Akademii Rolniczej i Akademii Medycznej w Lublinie, zasłużonych dla Oddziału Lubelskiego i całego Towarzystwa, dla botaniki polskiej, a niekiedy także dla innych dziedzin nauki. Było wśród nich kilku członków honorowych PTB.

Prof. dr Piotr Wiśniewski (1881–1971) – współorganizator Oddziału Lubelskiego PTB, członek Zarządu w latach 1945–1948, członek, a następnie przewodniczący Komisji Rewizyjnej (1952–1969). W 1961 r. wyróżniony godnością członka honorowego PTB. Członek komitetu redakcyjnego *Acta Societatis Botanicorum Poloniae* oraz kilku innych polskich towarzystw naukowych. Uczeń profesorów: Edwarda Janczewskiego, Józefa Rostafińskiego, Emila Godlewskiego i Mariana Raciborskiego. Przed I wojną światową asystent w Akademii Rolniczej w Dublinach, stypendysta kilku ośrodków naukowych w Niemczech i Holandii. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości organizator życia naukowego w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, a w latach 1919–1939 w Uniwersytecie im. Stefana Batorego w Wilnie. Z Uniwersytem Marii Curie-Skłodowskiej związany od powstania tej uczelni w 1944 r. Organizator i kierownik Katedry, później Zakładu Botaniki Ogólnej Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. W latach 1945–1948 także kierownik Zakładu Botaniki Farmaceutycznej na Wydziale Farmaceutycznym. Autor 19 rozpraw i artykułów naukowych z zakresu flory roślin naczynio-

wych, fizjologii rozwoju, morfologii eksperymentalnej i chorób grzybowych roślin [3, 4, 6].

Prof. dr Stanisław Waśniewski (1886–1951) – jeden ze współorganizatorów Oddziału Lubelskiego PTB, przewodniczący, a następnie członek Komisji Rewizyjnej (1946–1951). Absolwent Studium Rolniczego UJ w Krakowie, przez szereg lat związany z tym ośrodkiem, m.in. jako asystent w Katedrze Chemii Rolnej i kierownik gospodarstwa rolnego UJ w Mydlnikach koło Krakowa. W ośrodku lubelskim pracował od 1935 roku aż do śmierci – jako dyrektor zakładu doświadczalnego w Zemborzycach koło Lublina (do 1944 r.), organizator i kierownik Katedry Uprawy Łąk i Pastwisk Wydziału Rolnego UMCS oraz administrator gospodarstw rolniczych zakładów doświadczalnych UMCS w Felinie, Turce i Zemborzycach (1945–1951). Hodowca buraka cukrowego i selekcjoner kilku odmian traw pastewnych. Był autorem kilkunastu publikacji z zakresu mikrobiologii gleby, uprawy i nawodnień łąk i pastwisk oraz doświadczalnictwa roślin uprawnych [3, 7].

Prof. dr hab. Lucjan Kaznowski (1890–1955) – członek-założyciel Oddziału, I wiceprzewodniczący pierwszej kadencji (1945–1946), następnie członek Zarządu (1947–1948). Ukończył Wydziały Rolne Szkoły Handlowej E. Rontalera w Warszawie i Politechniki Kijowskiej. W latach 1914–1919 asystent w stacji ochrony roślin i kierownik Wydziału Nasiennego Towarzystwa Rolniczego w Kijowie. W okresach 1919–1939 i 1945–1955 piastował funkcje kierownicze w Państwowym Instytucie Naukowym Gospodarstwa Wiejskiego (PINGW) w Puławach oraz Instytucie Hodowli i Aklimatyzacji Roślin. Z Wydziałem Rolnym UMCS związany od 1945 r. do końca życia, najpierw jako kierownik Katedry Uprawy Ogólnej i Hodowli Roślin, potem Katedry Hodowli Roślin i Nasiennictwa. Twórca pierwszego polskiego banku genów roślinnych w PINGW w Puławach (1920), hodowca wielu odmian roślin uprawnych. Członek Komisji Nauk Rolno-Leśnych PAU oraz PAN. Autor 60 prac naukowych i wielu rozdziałów w podręcznikach akademickich [3, 7].

Prof. dr hab. Józef Motyka (1900–1984) – współorganizator Oddziału PTB w Lublinie, II wiceprzewodniczący pierwszej kadencji Zarządu, przewodniczący w latach 1946–1948, wiceprzewodniczący w latach 1966–1969. Odczytem „Szczegółowa ekologia roślin”, wygłoszonym na pierwszym posiedzeniu Oddziału w dniu 12 grudnia 1945 roku, inaugurował serię dotychczasowych 777 spotkań na-

ukowych; sam wygłosił 31 referatów (trzecie miejsce w rankingu referentów). W trakcie studiów na UJ pozostający pod wpływem prof. Władysława Szafera, następnie asystent prof. Stanisława Sokołowskiego w Zakładzie Encyklopedii Leśnictwa. Stypendysta ośrodków botanicznych Austrii, Szwajcarii, Francji, Wielkiej Brytanii, Norwegii, Szwecji i Finlandii. Od 1930 roku uczeń, a następnie współpracownik prof. Stanisława Kulczyńskiego w Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu im. Jana Kazimierza we Lwowie. Z UMCS związany od 1945 roku. Organizator i kierownik Katedry Systematyki i Geografii Roślin w latach 1955–1970, inicjator powstania i organizator Ogródu Botanicznego przy Miasteczku Uniwersyteckim, dziekan Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi (1948–1950). Autor 66 publikacji z dziedziny florystyki, geobotaniki, ekologii roślin, a zwłaszcza lichenologii; 10 pozycji wydawniczych to podręczniki, monografie i flory [1, 3, 4].

Prof. dr hab. Adam Paszewski (1903–1991) – członek PTB od początku jego istnienia, tj. od 1922 roku; przed II wojną sekretarz Oddziału Poznańskiego. Członek-założyciel Oddziału Lubelskiego, jego pierwszy i wieloletni przewodniczący (1945–1980, z przerwą w latach 1946–1948), a następnie honorowy przewodniczący. Znany popularyzator wiedzy, nie tylko botanicznej (37 referatów naukowych na posiedzeniach Oddziału, drugie miejsce w rankingu referentów). W 1975 r. uzyskał godność członka honorowego PTB. Członek wielu innych towarzystw i komitetów naukowych PAN. Prodziekan Wydziału Przyrodniczego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w roku akademickim 1946/1947, w kadencji 1957–1959 rektor UMCS, a następnej jego prorektor. Przez niemal 30 lat (1945–1974) kierownik Katedry Fizjologii Roślin. Autor blisko 100 publikacji z dziedziny botaniki rozwojowej, z pogranicza mikrobiologii i biochemii, elektrofizjologii oraz rozwoju myśli biologicznej. Inicjator nowych kierunków badawczych, które umożliwiły powstanie przyszłych nowych jednostek Wydziału BiNoZ – Katedry Mikrobiologii Ogólnej, Zakładu Patologii Owadów i Zakładu Biofizyki. W 1984 r. wpisany w poczet doktorów *honoris causa* UMCS [3, 4, 6].

Prof. dr Zofia Demianowicz (1905–1986) – w PTB od momentu powstania Oddziału w Lublinie, członek Komisji Rewizyjnej w latach 1952–1956. Aktywna popularyzatorka wiedzy botanicznej (13 referatów naukowych na posiedzeniach Oddziału). Dyplom magistra botaniki i doktora nauk matematyczno-przyrodniczych uzyskała na Uniwersytecie War-

szawskim. W latach 1945–1950 starszy asystent w Katedrze Botaniki Ogólnej Wydziału Przyrodniczego UMCS, następnie kierownik Katedry Botaniki Wydziału Rolnego tej uczelni. Pracując kolejno w Instytutach Sadownictwa w Lublinie i Skierniewicach, Katedrze Pszczelarstwa Wydziału Rolnego i Zakładzie Botaniki Wydziału Ogrodniczego WSR w Lublinie, zapoczątkowała w Polsce i rozwinęła kierunek botaniki pszczelarskiej. Opracowała metody otrzymywania miodów jednogatunkowych oraz oceny miodów wielokwiatowych i spadziowych. Członek Komisji Botaniki Pszczelarskiej Międzynarodowej Unii Nauk Biologicznych (IUSB). Autorka około 90 publikacji z dziedziny botaniki pszczelarskiej, w tym 46 prac naukowo-badawczych oraz 5 podręczników i skryptów [3, 5].

Prof. dr Jan Rydzak (1908–1971) – członek Oddziału Lubelskiego PTB od 1947 r. W 1952 r. wybrany na wiceprzewodniczącego Oddziału. Członek zagranicznych towarzystw naukowych: The British Lichen Society i The American Bryological Society. Przez krótki okres, jako wolontariusz, był uczniem prof. Władysława Szafera w Instytucie Botanicznym UJ w Krakowie. W latach 30. i 40., z niewielkimi przerwami, nauczyciel szkół powszechnych i średnich. Od 1948 r. związany z UMCS w Lublinie, najpierw jako pracownik naukowy (asystent, adiunkt, zastępca profesora, docent) w Katedrze Systematyki i Geografii Roślin, a od 1963 r. do śmierci – jako kierownik Katedry Botaniki Ogólnej. Prodziekan Wydziału BiNoZ przez dwie kadencje (1956–1958 i 1964–1966). Autor lub współautor 25 rozpraw i artykułów naukowych z dziedziny mikrobiologii, a zwłaszcza lichenologii. Twórca hipotezy, że główną przyczyną ubóstwa flory porostowej w miastach jest zmniejszona wilgotność powietrza [3, 4].

Prof. dr Kazimierz Matusiak (1913–1994) – członek PTB od 1935 r. (Lwów – Kraków – Lublin). Absolwent Wydziałów Matematyczno-Przyrodniczego Uniwersytetu im. Jana Kazimierza i Rolniczo-Leśnego Politechniki Łwowskiej. Przez kilka lat asystent prof. Stanisława Kulczyńskiego w Zakładzie Systematyki i Morfologii Roślin UJK. W latach 1941–1945 asystent Instytutu Przeciwyfusowego prof. Rudolfa Weigla. Po wojnie podjął pracę w UJ, równocześnie zorganizował w Krakowie Państwowe Laboratorium Przemysłu Farmaceutycznego. Z Lublinem związany od 1956 r.; do 1962 r. docent w Katedrze Mikrobiologii Ogólnej UMCS, następnie organizator i kierownik Katedry Mikrobiologii Szczegółowej UMCS (1962–1965). Dziekan Wydziału BiNoZ UMCS w latach 1958–1960, kierownik Katedry Bo-

taniki WSR w Lublinie (1958–1970). Członek Komitetów Mikrobiologicznego i Ekologicznego PAN, PAU oraz kilku polskich towarzystw naukowych. Członek rady redakcyjnej *Acta Microbiologica Polonica*, *Acta Hydrobiologica* i *Postępów Mikrobiologii*. Autor 60 prac naukowo-badawczych i popularnonaukowych, głównie z zakresu mikrobiologii, ochrony środowiska, algologii i hydrobiologii [4, 5].

Prof. dr hab. Bohdan Rodkiewicz (1925–1998) – członek PTB od 1948 r., najpierw w Oddziale Łódzkim, następnie w Lubelskim (od 1969 r.). Wiceprzewodniczący Oddziału w Lublinie (1973–1983), sekretarz generalny PTB w latach 1976–1977, w następnych trzech kadencjach zastępca przewodniczącego Zarządu Głównego PTB. Przez 10 lat redaktor naczelny *Acta Societatis Botanicorum Poloniae* (1981–1990), później członek rady redakcyjnej tego czasopisma oraz *Phytomorphology*, członek kilku innych towarzystw naukowych oraz Komitetów Botaniki i Biologii Komórki PAN. Członek honorowy PTB (wyróżnienie uzyskał w 1995 roku). Absolwent Wydziału Rolnego Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego w Łodzi i Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Uniwersytetu Łódzkiego. W latach 1951–1969 asystent, adiunkt, a następnie docent w tej uczelni. Kierownik Katedry Anatomii i Cytologii Roślin (1961–1969), prodziekan Wydziału BiNoZ UŁ (1965–1967). Z UMCS związany od 1969 roku do końca życia. Kierownik Zakładu Anatomii i Cytologii Roślin (1969–1992), dziekan Wydziału BiNoZ w kadencji 1972–1975. Autor kilku podręczników oraz około 100 prac oryginalnych i przeglądowych z dziedziny genetyki i embriologii roślin kwiatowych [3, 4, 8].

Prof. dr hab. Bogusław Sałata (1940–1999) – członek PTB od 1969 r., sekretarz Oddziału Lubelskiego (1969–1975), członek Zarządu (1975–1980), następnie przewodniczący Oddziału, a także zastępca przewodniczącego Sekcji Mikologicznej PTB (1980–1989). Członek kilku innych stowarzyszeń naukowych oraz Komitetów Ochrony Przyrody i Botaniki PAN, członek rady redakcyjnej czasopisma *Acta Microbiologica*. Absolwent i pracownik UMCS w całym okresie działalności naukowej. Kierownik Zakładu Botaniki Ogólnej UMCS (w latach 1975–1999), kurator Pracowni Metodyki Biologii (1985–1996), prodziekan (1981–1987) i dziekan (1987–1990) Wydziału BiNoZ. W ostatnich latach życia zaangażowany w tworzenie Wyższej Szkoły Humanistyczno-Przyrodniczej w Sandomierzu, w latach 1995–1998 dziekan Wydziału Przyrodniczego, w 1998 r. wybrany rektorem tej uczelni. Autor około 100 publikacji, przede

wszystkim monografi i i artykułó w naukowych, wydawnictw zielnikowych i przekładó w z dziedziny mikologii [2, 3, 4].

LITERATURA

- [1] BYSTREK J. 1985. Profesor Dr Józef Motyka (1900–1984). *Wiad. Bot.* **29**(4): 279–283.
- [2] CHMIEL M. A., MULENKO W. 1999. Profesor dr hab. Bogusław Sałata (1940–1999). *Wiadomości Uniwersyteckie* **5**(59):14.
- [3] CZARNECKA B. 2000. 750 posiedzeń naukowych Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Wydawnictwo UMCS, Lublin.
- [4] JÓZWIK Z., KARDASZEWSKA E., NOWAK M. (red.). 1995. Księga pamiątkowa Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Wydawnictwo UMCS, Lublin.
- [5] KĘSIK T. (red.). 1998. Księga pamiątkowa 25–lecia Wydziału Ogrodniczego Akademii Rolniczej w Lublinie 1970–1995. Wydawnictwo AR w Lublinie, Lublin.
- [6] MAJEWSKI T., MIREK Z. 1994. Członkowie honorowi Polskiego Towarzystwa Botanicznego. *Wiad. Bot.* **38** (1/2): 9–29.
- [7] PAWŁOWSKI F. (red.). 1994. Księga pamiątkowa 50–lecia Wydziału Rolniczego Akademii Rolniczej. Wydawnictwo AR w Lublinie, Lublin.
- [8] ŚNIEŻKO R., BEDNARA J. 1999. Prof. dr hab. Bohdan Rodkiewicz (24 IV 1925 – 20 III 1998). *Wiad. Bot.* **43** (1/2): 61–62.

Ponadto wykorzystano niepublikowane materiały archiwalne Oddziału Lubelskiego PTB z lat 1945–2000.

Bożenna CZARNECKA

„CZWARTKI BOTANICZNE” W ODDZIALE KRAKOWSKIM PTB W IV KWARTALE 2000 R.

„Botanical Thursdays” at the Polish Botanical Society, Cracow Division, in the 4th quarter of 2000

W dniu 29 września, na nadzwyczajnym posiedzeniu, goście Oddziału: Liu Guoxiang, Hu Zhengyu i Gusbert M. Lokhorst przedstawili referat „Apical cap formation in *Oedogonium* and *Oedocladium*, Oedogoniales, Chlorophyta”. W dniu 12 października, prof. dr hab. Krystyna Wasyliukowa (Instytut Botaniki PAN) wygłosiła referat „Początki uprawy roślin w świetle badań archeobotanicznych”. Tydzień później, doc. dr hab. Konrad Wołowski (IB PAN) zapoznał słuchaczy z zagadnieniami filogenezy euglenin.

Tradycyjnie w czwartek poprzedzający uroczystość Wszystkich Świętych złożono wiązanki kwia-

tów i zapalono znicze na grobach botaników na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

W listopadzie odbyły się trzy spotkania. 9 listopada dr Dorota Nalepka (IB PAN) wygłosiła referat „Wpływ rolnictwa neolitycznego na rozwój szaty roślinnej Południowych Kujaw”. Dwa tygodnie później, 23 listopada, dr hab. Jerzy Szwagrzyk (Katedra Botaniki Leśnej AR) przedstawił przygotowany wspólnie z dr Anną Gazdą referat „Czynniki decydujące o rozmieszczeniu *Rubus hirtus* i *Rubus idaeus* w lasach masywu Babiej Góry”. Na kolejnym posiedzeniu, 30 listopada, doc. dr hab. Barbara Godzik (IB PAN) wygłosiła referat „*Impatiens parviflora* – nowy biowskaźnik ozonowy”. Prelegentka przedstawiła też wyniki swoich ostatnich badań nad wpływem ozonu na rośliny, prowadzonych w Tatrach. W dniu 14 grudnia Oddział gościł dra Pawła Kwiatkowskiego (Katedra Botaniki i Fizjologii Roślin AR we Wrocławiu), który zapoznał słuchaczy z roślinami naczyniowymi gór Santa Cruz w Kalifornii.

W 2000 r. odbyły się 23 posiedzenia, przedstawiono 24 tematy, przygotowane przez 26 osób. Oddział gościł pięć osób z zagranicy.

Sławomir FLORJAN

ZEBRANIE SPRAWOZDAWCZO-WYBORCZE SEKCJI HISTORII BOTANIKI PTB (KRAKÓW, 22 LUTEGO 2001)

Report and election meeting of the History of Botany Section of the Polish Botanical Society (Cracow, Poland, 22 February 2001)

Zebranie sprawozdawczo-wyborcze Sekcji Historii Botaniki PTB odbyło się w sali konferencyjnej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, w podziemiach Collegium Śniadeckiego. Poprzedni Zarząd Sekcji wybrany został 25 kwietnia 1996 r. W ciągu ostatnich pięciu lat liczba członków zwiększyła się o 7 osób (do 35). W tym czasie Sekcja uczestniczyła w licznych sesjach naukowych: w 1996 r. – poświęconej uczczeniu 200-rocznicy śmierci ks. Krzysztofa Kluka (1 referat), w 1997 r. – z okazji 75-lecia PTB (1 referat), w 1998 r. w sesji „Pogranicze nauk botanicznych i humanistycznych jako obszar inspiracji badawczych” (5 referatów), w Zjeździe Ogrodów Botanicznych (1 referat), w sesji „Podsumowanie dokonań historii botaniki w Polsce od czasów Józefa Rostafińskiego oraz przegląd aktualnie prowadzonych badań” podczas 51. Zjazdu PTB w Gdańsku (9 referatów), „Kontekst odkrycia” (1 referat), „Współ-

czesny rzut oka na początki ochrony przyrody w Polsce" (4 referaty), w 2000 r. – w 31 Zjeździe Ogrodów Botanicznych (1 referat), „Przyroda-Nauka-Kultura. Humanistyczny kontekst nauk przyrodniczych u progu XXI w. (12 referatów), „Jakub Waga – pedagog i uczony" (2 referaty) oraz „Puszcza Białowieska – dziedzictwo przyrodnicze" (2 referaty). Prace Sekcji koncentrowały się głównie na badaniach nad historią botaniki w ośrodku krakowskim, warszawskim i wileńsko-krzemienieckim, dziejami mikologii w Polsce, botaniką Renesansu, botanicznymi zbiorami muzealnymi; zbierano materiały do przyszłej bibliografii polskiej historiografii botaniki, „Leksykonu Botaników Polskich", „Portretów Botaników Polskich", prowadzono badania nad staropolską literaturą botaniczną („Zielnikiem" Szymona Syreniusza), początkami polskiej botaniki oraz dawnymi księgozbiorami botanicznymi (J. Jundziłła i F. Scheidta). Na forum międzynarodowym członkowie Sekcji uczestniczyli i wygłosili referaty podczas sympozjum „Significato dei musei scientifici alle soglie del terzo millennio" (Neapol, Włochy), XX Międzynarodowego Kongresu Historii Nauki (Liège, Belgia), oraz sympozjum z okazji 300-lecia Ogrodu Botanicznego Martin-Luther-Universität Halle-Wittemberga (Halle, Niemcy). Sekcja współpracowała z Instytutem Botaniki UJ, Instytutem Botaniki im. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk, Instytutem Historii Nauki PAN, Komitetem Historii Nauki i Techniki przy Wydziale I PAN, Katedrą Botaniki Uniwersytetu Śląskiego, Katedrą Fitopatologii Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Komisją Historii Nauki Polskiej Akademii Umiejętności, Uniwersytetem Wrocławskim, Uniwersytetem Białostockim. Członkowie Sekcji opublikowali kilka monografii, np. W. Grębecka *Wilno – Krzemieniec. Botaniczna szkoła naukowa (1791–1841)*; *Złota Księga Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UJ* oraz *Józef Rostański – botanik i humanista* – obie prace zbiorowe pod redakcją A. Zemanek, T. Majewski – *Andrzej Batko – botanik, filozof, nauczyciel*.

Wybrano nowy Zarząd Sekcji w składzie: przewodnicząca – prof. dr hab. Alicja Zemanek (UJ); zastępca – prof. dr hab. Tomasz Majewski (SGGW); sekretarz – dr Piotr Köhler (UJ); członkowie Zarządu – doc. dr hab. Wanda Grębecka (IHN PAN), prof. dr hab. Krzysztof Rostański (UŚ).

Na część referatową zebrania złożyły się trzy wystąpienia. Doc. dr hab. Wanda Grębecka w referacie pt. "Źródła do historii botaniki – punkt widzenia historyka i botanika – kontrowersja czy uzupełnienie" omówiła m.in. podstawowe różnice między podej-

ściem historyka a historyka botaniki do źródeł, systematykę tych źródeł, przedstawiła problem krytyki źródeł i ich oceny. Dr Piotr Köhler w referacie pt. „Historia botaniki – główne nurty badawcze" przedstawił zasadnicze kierunki badawcze współczesnej historiografii na przykładzie historii botaniki. Po obu referatach wywiązała się bardzo interesująca dyskusja nawiązująca zasadniczo do głównych myśli przedstawionych przez obu referentów. Trzeci referat pt. „Józef Rostański – botanik i humanista" przestawiła prof. dr hab. Alicja Zemanek podczas połączonego posiedzenia Sekcji Historii Botaniki i Oddziału Krakowskiego PTB. Referat był bogato ilustrowany zdjęciami J. Rostańskiego, a także schematami obrazującymi główne kierunki badawcze uczonego oraz fazy w jego twórczości naukowej. Referatowi towarzyszyła wystawa najważniejszych prac J. Rostańskiego.

Piotr KÖHLER

VARIA

„FLORA OJCZYSTA" – POLSKI MULTIMEDIALNY KLUCZ DO OZNACZANIA ROŚLIN

"Flora ojczysta" – a Polish multimedia key to plants

WSTĘP

„Flora ojczysta" jest polskim programem multimedialnym, w którym zawarte są różne narzędzia identyfikacji roślin naczyniowych, kompendium wiedzy (tezaaurus) odnoszące się do ujętych w niej gatunków oraz fotograficzny atlas roślin. Uzupełnieniem, przydatnym zwłaszcza dla uczniów i studentów, jest słownik terminów botanicznych oraz zestaw schematycznych rysunków. Całość mieści się na jednej płycie CD. Opracowanie powstało jako rozwinięcie *Multimedialnego klucza do chwastów* [20]. Adresowane jest zarówno do osób zawodowo związanych z badaniem szaty roślinnej, jej kształtowaniem bądź ochroną (botaników, ekologów, leśników, doradców rolniczych, specjalistów d/s ochrony środowiska, inżynierów krajobrazu), jak i nauczycieli, studentów, uczniów oraz miłośników przyrody. Ze względu na specyfikę opracowania komputerowego, publikacja nie może być traktowana jako źródło specjalistycznej wiedzy dla taksonomów.